

ASRA NYT

Arbejderhistorisk Samling Ringkøbing Amt

42. Årgang

Nr. 2

2025

Der var gang i snakken på ASRAs generalforsamling. Formanden Villy Sørensen havde meldt sin afgang på grund af sygdom, der skulle vælges en ny formand.

SSN:0996-2939

**ASRA NYT Udgivet af ASRA
4. gange årligt
Museumsgade 32, 7400 Herning
ASRA hjemmeside:
www.asra.dk**

**Formand:
Marianne Højlund Christensen
Haslevgade 57
7400 Herning
Tlf: 29990478
Mail: formand@asra.dk**

**Kasserer:
Inge Marie Jensen
Stabyvej 39, Staby 6990 Ulfborg
Tlf: 2383 4577
Mail: Kasserer@asra.dk**

**Redaktion:
Arkivgruppen
Leo Skaaning
Mail: blad@asra.dk**

**Arkivmedarbejdere:
Villy Sørensen
Jørgen Aarestrup-Nielsen
Jørgen Markmøller
Jørn Jensen
Niels Hedegård
Frank Madsen
Leo Skaaning
Karsten Byrgesen
Jens Erik Sørensen**

**Bladet er trykt med hjælp fra
Metal Herning**

Deadline for næste nummer

1. august 2025

Indhold:
side 2 Kolofon
side 3 Formanden har ordet
side 4 Niels Viggo Lynghøj, fore-
drag på generalf. 2025
Side 9 Referat fra generalf. 2025
side 15 Nekrolog - JEGGE
side 16 Nekrolog -
Bent Søndergaard
side 17 Børnearbejde
side 19 80 år efter besættelsen
side 20 4. majmøde i Historiens
Hus.

Generalforsamlingen 2025 var
noget anderledes end den plejer at
være.

Vores formand Villy Sørensen
havde meddelt, at han desværre
måtte stoppe på grund af sygdom,
hvilket betød, der skulle vælges en
ny formand.

Og der også skulle vælges et nyt
bestyrelsesmedlem, som skulle ind-
træde på bestyrelsesposten for et
år. Vi kunne ikke nå at få det rettet
på dagsordenen og sendt ud til
medlemmerne. Heldigvis accepte-
rede forsamling, at vi vedtog en ny
dagsorden og kørte generalforsam-
lingen efter den.

Niels Viggo Lynghøj var indbudt til
at fortælle om sit liv og arbejde.
Det var et rigtig godt indslag han
gav os. Læs det her i bladet!

Formanden har ordet!

Indledningsvis vil jeg sige mange tak for valget som formand for ASRA.

En post, som jeg for kort tid siden, ikke lige havde regnet med at skulle træde ind i. Jeg har nemlig befundet mig godt som bestyrelsesmedlem og næstformand, de seneste næsten fire år med Villy Sørensen, som vores dygtige og kompetente formand. Men sygdom er som bekendt hver mands herre, og pludselig kan ting ændre sig meget hurtigt.

Det gjorde det for Villy, og dermed også for mig.

Jeg vil rette en stor tak til Villy for de knap 4 år, du varetog posten som formand i ASRA. Tak for godt samarbejde, og tak fordi du stadig vil være en del af arkivmedarbejderne i det omfang kræfterne rækker til det.

Vi håber, at behandlingerne vil hjælpe dig, så vi kommer til at se rigtigt meget til dig.

Mit engagement i ASRA går tilbage til den ekstraordinære generalforsamling den 12. maj 2016, hvor jeg blev valgt som suppleant til bestyrelsen. Det var i øvrigt samme aften, at Jens Erik Sørensen fra Struer blev valgt som ny formand for ASRA og Villy Sørensen blev valgt ind i bestyrelsen for to år. Ved den efterfølgende konstituering i bestyrelsen blev Villy valgt som næstformand.

Min baggrund for at deltage i den ekstraordinære generalforsamling var, at jeg var formand for FOA i Herning. Vi havde som fagforening en interesse i,

at de interne uenigheder i ASRA blev løst, så der kunne genskabes ro om den forening, som gør et enestående arbejde for bevarelse af arbejderbevægelsens historie i vores område.

Det må siges at være lykkedes til UG+ med Jens Erik og Villy på formandsposterne i den forgangne periode.

Suppleanter i ASRA inviteres til at deltage i bestyrelsesmøderne, dog uden stemmeret. Det benyttede jeg mig af, da jeg fandt arbejdet både spændende og meget interessant. Og det med afstemninger, kan jeg slet ikke huske, at vi har brugt i bestyrelsen. Vi snakker os til rette om tingene.

Ved generalforsamlingen 9. august 2021, hvor Jens Erik stoppede som formand og Villy blev valgt, som den nye, blev jeg valgt ind i bestyrelsen for et år på Villys vakante bestyrelsespost. 20. april 2022 blev jeg ved konstitueringen efter generalforsamlingen i foråret valgt som næstformand.

Så jeg kender til arbejdet i bestyrelsen gennem mange år.

Derfor er det også med sindsro, at jeg har påtaget mig at løfte arven efter mine to forgængere. For jeg ved, at jeg ikke kommer til at gøre det alene. Der er rigtig mange gode kræfter, som arbejder for og i ASRA. Både i bestyrelsen og blandt de frivillige arkivmedarbejdere. Tusind tak for det!

Men også i medlemsskaren er der engagement. Det var en fornøjelse at mærke på vores generalforsamling den 17. marts. Flere tog ordet og bidrog med ideer og tanker, der kan bruges som inspiration i vores kommende bestyrelsesarbejde. Mange tak for det!!

Jeg ser frem til opgaven som den 10ende formand for ASRA og tænk, der har faktisk kun være en kvinde, som formand før mig. Det var Bodil Fjendbo fra Aulum, som havde posten fra 1984 – 1988.

Niels Viggo Lynghøj

”Fra et socialkonservativt barndomshjem, til glødende socialdemokrat” Et indslag på generalforsamlingen.

Marianne Højlund bød velkommen. Fortalte at Niels Viggo Lynghøj, tidligere borgmester fra Struer, havde været medlem af ASRA i mange år, så nu var det på tide han kom til generalforsamlingen, så velkommen til!

Niels Viggo Lynghøj startede med at fortælle. Jeg kan vel kalde det jeg skal snakke om nu, fra et social konservativ barndomshjem, til glødende socialdemokrat.

Jeg er ikke opvokset i et socialdemokratisk hjem, min farfar var selvstændig erhvervsdrivende på et bogtrykkeri i Struer, og det skulle min far og hans brødre overtage efter ham.

Jeg sagde et socialkonservativt hjem, det var ikke et højkonservativt, og så skal jeg skynde mig at sige, jeg ved ikke om mine forældre var konservative. Den gang jeg var barn, der fortalte ens forældre ikke hvad man stemte på, det er noget jeg senere har resoneret mig frem til.

Min far kom på den grafiske højskole i København, og kom senere til Århus. Jeg er født i Århus i 1955. og er opvokset i Århus. Og så er jeg den tredje i en børneflokk på tre, jeg er den mindste.

I 1967 skulle min far hjem til Struer og arbejde, der var jeg 12 år gammel. Jeg har boet i Struer siden. Jeg har min kone, som er den samme gennem alle årene, og så har tre børn, og har 8 børnebørn.

Det var så den personlige del. Jeg kom i gymnasiet i starten af 70'erne. Der var ikke så mange der fortalte, om deres politiske ståsted. Vi var alle sammen mere eller mindre venstre orienterede. Det var Vietnam krigen, og noget med, der ikke var ligestilling mellem kønnene.

Der var begyndt at komme et velfærdssamfund. Det var startet op af Jens Otto Krag og Viggo Kampmann. De arbejdede med grundstenene som Hans Hedtoft og H.C.Hansen havde lagt. Vi var mange unge mennesker, der var med i ungdomsoprøret, vi ligesom følte, at nu skulle vi op på barrikaderne. Jeg var ude på venstre fløjen, som så mange af mine kammerater også var.

Da jeg var færdig med gymnasiet, var jeg ikke klar til at gå i gang med en uddannelse, jeg ville bruge nogle år, på det man i dag kalder ”fjumreår”. Jeg startede med at læse historie på Århus universitet, men stoppede igen. Det er blandt andet derfor jeg har været medlem af ASRA, jeg har altid interesseret mig for historie.

Så rejste jeg hjem til Struer igen, hvor jeg traf min kone, hun var Struer pige. Jeg havde så nogle småjobs. Hvis man søgte arbejde i Struer, hvor kiggede man så hen? til Bang og Olufsen. Der var godt 3000 arbejdere derude dengang. Det var faktisk meget nemt at få arbejde på B&O. Jeg var der halvandet år fra 1975 til ca. 1977.

Der var noget man fik at vide ved ansættelsen, man skulle være medlem af en fagforening. Værkføreren kom hen til mig og sagde: ”gå lige over til tillidsmanden, det er ham derovre, og så melder du dig ind i SID.” Alle skulle være medlem, ellers kunne man ikke være på B&O, det kunne give anledning til uro og komplikationer mente man. Jeg fik den røde fagforeningsbog, og var hos fagforeningsformanden, for at købe mærker.

Det jeg vil sige med det var. Vi sad to, og lavede pickupper. Ved siden af mig sad Jens. Vi sad sammen syv, otte timer om dagen. Snakken den gik, da jeg havde lært at lave pickupper. Jens var socialdemokrat, og det blev afgørende. Han sagde, det der med at løfte fanen så høj, at man ikke kan nå jorden, det var dårlig politik, og at socialdemokratiet var et parti, der skaffede resultater for den jævne danske befolkning. Det var ikke bare noget bragesnak, hvor man talte om hvor godt det hele kunne være, og man kunne alle parolerne. Nej, socialdemokratisk politik, det var virkelig politik, for de rigtige mennesker. Det fik mig til at tænke, hvad er der ved at have alle de der flotte paroler, når man ikke har noget at have dem i. Næh, vi skal arbejde på at opbygge vores velfærdssamfund i socialdemokratiet, som man jo var godt i gang med dengang.

Da jeg stoppede på B&O, startede jeg ude på Nørre Nissum lærerseminarium i sommeren 1977, der fandt jeg ud af, at mange af mine studiekammerater, havde den stik modsatte politiske opfattelse end mig. I 1978 tænkte jeg så, du skal være medlem af partiet, du skal være aktiv. Så ringede jeg til Struer Gimsing socialdemokrati-

ske forening. Formanden hed Bent Kruuse. Der er mange der nikker, han var jo også en kendt mand i ASRA. Jeg tror Bent var lidt underlig, da der var en der ringede til ham for at blive medlem. Normalt fik man medlemmer på anden vis. Jeg blev medlem i 1978 og er det stadigvæk.

Jeg havde kun været medlem i kort tid, da Hans Hansen, som jeg kendte fra gymnasiet, kom og spurgte: ”kunne du ikke tænke dig at blive kasserer i partiforeningen?” Det kom jeg til at sige ja til. Så blev jeg kasserer i den lokale socialdemokratiske forening.

Ved byrådsvalget i 1981, fik jeg lov til at stille op. DSU havde en plads på listen. Jeg var da knap 30 år. Det var jeg glad for, nu skulle jeg være politiker. Jeg stillede op til byrådet som nummer 10 på listen. Jeg blev selvfølgelig ikke valgt, der var ingen der kendte mig.

Så kom vi til 1985 valget, der stillede jeg op igen, og blev jeg valgt ind. Der sad jeg så fra 1985 til 1989. Jeg synes det var meget spændende, og sådan en ung mand som mig, der havde mange gode ideer og mange ting at byde på, synes jeg selv, men det synes vælgerne bare ikke, så da vi kom til 1989 valget, stemte de mig ikke ind igen! Set i bagklogskaben klare lys, så kan jeg godt se hvorfor. Jeg var ikke rigtig klar, jeg ligesom spillede politiker, eller legede politiker, jeg havde nok ikke den flair der skulle til, jeg havde nok ligesom et landspolitisk syn på opgaven.

I 1990 stillede jeg op, de manglede en formand for bestyrelsen i partiforeningen, så der kunne jeg få et bredere indblik i arbejdet. Det var jeg så i

fire år. Jeg var sideløbende med det i kredsbestyrelsen og var amtskasserer. Så jeg mødte rigtig mange af dem der var i "maskinrummet", og folk lærte mig at kende.

Så kom 1993 valget, jeg tænkte, det at vælgerne ikke genvalgte mig i 1989, det var jo nok en fejl!

Men jeg blev ikke valgt ind, det var jo lidt af en bet. Jeg tænkte, hvis jeg nu stiller op, og ikke bliver valgt, så er din politiske karriere forbi, så jeg sprang 1997 valget over. Jeg holdt mig lidt tilbage, holdt en pause.

Da vi så kom til 2001, havde jeg været ude af byrådet i 12 år.

SIDs kasserer Leif Erik Sørensen havde stillet op et par gange som vores spidskandidat, han stillede op i 1997 og vandt borgmesterposten, og så er vi tilbage. Jeg stillede op igen i 2001, jeg tænkte, nu skal forsøget gøres igen. Leif blev genvalgt som borgmester, og jeg og kom i økonomiudvalget. Jeg var ligesom blevet nummer to i byrådet.

Leif havde desværre et helbredsproblem, han havde dårligt hjerte, han skulle have en hjertetransplantation. Han gik og ventede på, et nyt hjerte. Da det kom i sommeren 2005, blev han indlagt, og han regnede med der ville gå en tre måneder, så var han tilbage igen.

Man skulle så vælge en der kunne være borgmester i den periode. Borgmesterposten lå hos os i socialdemokratiet, og gruppen besluttede så, at det var mig der skulle ind og være vikar, eller afløser for Leif i de tre måneder. Han havde sagt, at når jeg

kommer tilbage om tre måneder, så vil jeg fortsætte perioden ud, men han ville ikke genopstille som borgmester i 2005. Men, i sommeren, ikke så lang tid efter operationen, døde han.

Efter styrelsesloven, skal det samlede byråd indsætte en fast borgmester, det var i august 2005. Og der kom jeg så op imod en ny mand fra Venstre, viceamtsborgmester Martin Merrild, han var lidt af en kendis. Han havde prøvet at opstillet som præsident for Landbrugsrådet, det var hans drøm, det blev han så også senere.

Der var ingen tvivl om, at Martin Merrild skulle efterfølge Knud Munk i amtsrådet, hvis amterne havde fået lov til at bestå. Men Lars Løkke nedlagde amterne, og der kom regioner i stedet for.

Martin Merrild troede han skulle være amtsborgmester, det kunne han så ikke, hvad kunne han så? Han havde aldrig før siddet i byrådet i Struer, men han har boet i Struer kommune. Så han har nok tænkt. Nu kan jeg stille op som borgmester i Struer. Han stillede op, og fik spidskandidatposten fra Venstre.

Så vi stillede op sammen, han med stor opbakning i Venstre kredse, og han tog borgmesterposten. Så kunne man tro, at nu var det sket med mit kandidatur.

Men der var kommunesammenlægningsvalg i 2005, der sammenlagde man kommuner.

Herning skulle lægges sammen med en to tre kommuner og Struer skul-

le lægges sammen med Thyholm kommune.

Det at vi blev lagt sammen, betød at Martin Merrild, blev valgt som sammenlægningsudvalgsformand, og så skulle Peter Gade, der var borgmester på Thyholm, fortsætte i 2006 i Thyholm, og jeg skulle fortsætte i det man kalder gammel Struer kommune som borgmester.

Jeg fik faktisk et år oven i hatten på den måde. Det skulle egentlig være udløbet med udgangen af 2005, men jeg fik 2006 oveni.

Så skete der noget, hvis der var folk der ikke rigtig viste hvem jeg var, så havde Struer Havn 150-års jubilæum i 2006.

Her ville Dronning Margrethe komme på besøg, med skibet Dannebrog i havnen, og med Gardehusarer til hest.

Martin Merrild, spurgte kommunaldirektøren, om det ikke var ham der skulle være repræsentant for Struer.

Men de sagde derovre fra Det gule palæ, dronning Margrethe arbejder ikke med sammenlægningsudvalgsformænd, hun opererer kun med borgmestre. Så selv om jeg egentlig var på vej ud, så fik de at vide i Struer kommune, at det skulle være borgmesteren. Det var ham der stod med kæden på, og når Margrethe

går ned af landgangen, så kigger hun, hvor er borgmesteren? Det er jo ham med kæden om halsen.

Min kone og jeg, vi havde så den fornøjelse at køre rundt, gennem hele byen. Der var tusindvis af mennesker, og vi var sammen med dronning Margrethe og prins Henrik.

Det betød jo, at folk så os.

Det gik meget fint, og vi var på besøg på Dannebrog om aftenen.

Så hvis jeg ikke var kendt før, så var jeg det efter dette, det var der ingen tvivl om.

Og det kom til at hjælpe mig tre år senere i 2009, det troede Martin Merrild bare ikke.

Nu troede han nemlig, at det var ham der skulle være borgmester i den nye sammenlagte kommune. Men jeg stillede op igen.

Martin Merrild traf nogle mærkelige beslutninger engang imellem.

Han fandt på, at indkalde til et ekstraordinært byrådsmøde den 1. november, med et punkt på dagsordenen, det var at lukke en børnehave.

Det af alt, selv om der var valg den 15 november 2009, var det måske ikke så taktisk smart, tre uger før valget.

Vi fik travlt, fik lavet små posere med rundstykker og stod ved børnehaverne og sagde, hvis vi vinder valget, så annullerer vi den beslutning,

Jeg blev borgmester i 2009 og Martin Merrild han stoppede så, eller trak sig. Han blev bragt i valg som præsident for Landbrug og fødevarer, og blev

valgt. Jeg har sagt til ham, Martin du skylder mig to flasker rødvin, hvordan det sagde han. Jo, det skal jeg sige dig. Det jeg slog dig til borgmesterposten, det betød at du kunne gøres fri til posten som formand for Landbrug og Fødevarer, havde du foresat som borgmester, eller genvunden pladsen, så havde du været borgmester i Struer, så havde du ikke lagt billet ind på den formandspost for Landbrugsrådet, og det var jo din store drøm.

Så kommer vi frem til 2013, vi lavede desværre en møgdårlig valgkamp, det kan vi se bagefter. Vælgerne gider ikke høre, om det der er sket tilbage i tiden. De vil høre om hvad der skal ske fremover. Hvad er vores planer, hvad kan de se frem til! Så der tabte vi så, og Venstre vandt borgmesterposten.

Så måtte vi ud i opposition i fire år, og så kommer vi frem til valget i 2017, der havde vi lært lektien.

Vi sagde, nu skal vi ind og lave en helt anden valgkamp. Vi skal have flere varme hænder i ældrepleje, mere pædagogisk personale i vores daginstitutioner og det vandt vi på.

Vi levede op til de ting vi havde sagt, vi satte penge af til det.

Da de fra regeringens siden, så vedtog det på landsplan, da havde vi gennemført det hos os.

Så jeg blev genvalgt for tredje gang.

Ved valget jeg i 2021 tænkte jeg, nu må du hellere stoppe, der havde jeg også fået alderen til det, synes jeg, der

var jeg blevet 66 år.

Jeg sagde til mig selv, nu skal det være slut med politik, nu skal jeg bare sidde på sidelinjen og holde øje med hvad der sker.

Så kom de fra partiforeningen og spurgte: Kan du ikke tage en plads på listen, for at trække nogle stemmer? Jeg tænkte lidt over det og sagde – jo, på to betingelser, det skal være den nederste plads på listen, og hvis jeg bliver valgt, vil jeg kun have et udvalg, niks videre.

Jeg blev valgt ind i byrådet, men af forskellige årsager, var der en der måtte holde pause i regionsrådet, og så sagde partiet, kan du lige tage dig af den post som stedfortræder? Man er jo lidt dum, jeg har jo aldrig nogensinde arbejdet med regionsarbejde før. Jeg har kun fulgt det på afstand.

Så gik det jo hverken værre eller bedre, jeg blev valgt ind i regionsrådet. Men med de tre år jeg har siddet i regionsrådet, har det vist mig, at det er hamrende spændende at arbejde med sundhedspolitik.

Så nu har jeg truffet den endegyldige beslutning, at jeg stopper med byrådsarbejdet i Struer ved årets udgang. Men jeg har sagt ja til at genopstille til regionsrådet, så nu må vi se hvordan det går.

ASRA Generalforsamling!

Mandag den 17. marts 2025 kl. 19.00 i fælleslokalerne
Historiens hus – Museumsgade 32 Herning.

Der var velkomst ved konstitueret formand Marianne Højlund Christensen, hvor hun blandt andet takkede den tidligere formand Villy Sørensen for hans indsats m.m. Villy var desværre fratrådt den 26. februar 2025 på grund af sygdom.

Dagsorden:

1. Velkomst ved konstitueret formand Marianne Højlund Christensen
2. Forretningsorden blev vedtaget uden bemærkninger
3. Niels Hedegaard blev valgt som dirigent, han takkede for valget og kunne bekræfte, at generalforsamlingen var lovligt indvarslet, da info om afholdelse om generalforsamlingen var blevet oplyst i december 2024, januar 2025 og ca. 3 uger før afholdelsen.
4. Valg af Stemmetællere
Der ville først blive valgt stemmetællere, hvis der skulle stemmes skriftligt.
5. Konstitueret formand Marianne Højlund Christensen aflagde bestyrelsens beretning med følgende emner:

Fællesmøde med Arbejdermuseet og LAASK
Nye arkivalier
Faner
Aktiviteter i Historiens Hus
ASRA nyt
4. maj arrangementet
Bestyrelsens beretning blev godkendt
6. Inge Marie fremlagde årets reviderede regnskab uden bemærkninger
7. Inge Marie fremlagde budget uden bemærkninger
8. Fastsættelse af kontingent 2026. Bestyrelsen foreslog et uændret kontingent, ingen bemærkninger.
9. Ingen indkomne forslag

**10. Valg af Formand, for 2 år blev
Marianne Højlund Christensen**

3 Bestyrelsesmedlemmer for 2 år.

John Madsen

Jørgen Markmøller

Niels Hedegaard

Frank Madsen (for 1 år) Valgt ind på Mariannes

ordinære bestyrelsesplads for 1 år

2 Bestyrelsessuppleanter for 1 år.

Claus Steffensen

Elin Kragelund

1 Revisor, for 2. år.

Villy Grøn

1 Revisor suppleant, for 1 år.

Hans Agerup

Eventuelt.

Conny Jensen ønskede Marianne Højlund Christensen tillykke med formandsposten og takkede Villy for hans tid som formand.

Der blev opfordret til, at der er brug for mere hjælp i arkivet.

Forslag om, at de medlemmer der ønsker at modtage nyhedsbladet fysisk kunne betale lidt ekstra (det der svarede til porto). Alternativ til at medlemmerne gerne vil have bladet fysisk, kunne dette hentes ved ASRA.

ASRA Nyt kører på 43. sæson.

Bestyrelsen vil til næste bestyrelsesmøde drøfte om der er andre muligheder for at bringe bladet ud, her tænkes på et distributionsfirma samt prisen på at få bladet bragt ud.

Niels Hedegaard blev takket for at styre forsamlingen godt igennem generalforsamlingen.

Generalforsamlingen sluttede af med sangen - Livs Træet

Referat ved Annett Gejl

Marianne Højlund Christensen
Formand

Niels Hedegaard
Dirigent

Bestyrelsens beretning

Alt tegnede til, at vi skulle have et stille og roligt år i ASRA. Men på arkivdagen den 26. februar 2025 blev der brat vendt op og ned på dette billede.

Vores formand Villy Sørensen havde gået og skrantet noget efter nytår. Det havde sendt ham til rigtig mange undersøgelser på hospitalerne i både Gødstrup og i Skejby. På arkivmødet fortalte han os så den chokerende nyhed. Han er hårdt angrebet af en alvorlig kræftsygdom. Han forventede at skulle i gang med behandling, når udredningen er tilendebragt. Dette faktum betød, at han havde besluttet at udtræde af ASRAs bestyrelse og nedlægge sin formandspost fra dags dato den 26. februar.

Senere på dagen fik bestyrelsen i en mail fra Villy den samme triste meddelelse. Det var virkelig en mavepuster. For hvordan skulle vi undvære Villy, som gennem knap 4 år, har været vores engagerede og dygtige formand.

Derfor er det også på sin plads, allerede nu at rette en stor tak til Villy, for hans store indsats i ASRA.

Nu kender I baggrunden for, at det desværre i dag er blevet min lod at aflægge denne beretning på bestyrelsens vegne.

Fællesmøde med Arbejdermuseet og LAASK.

Den 25. september 2024 var ASRA vært ved det årlige fællesmøde for vores venner i LAASK, som står for Lokalhistorisk Arkiv for Arbejderbevægelsen i Sønderborg og Arbejdermuseet. De to steder var repræsenteret med henholdsvis 4 og 2 personer, mens vi fra ASRA var mødt talrigt op med næsten alle de daglige arkivmedarbejdere.

Vi havde en rigtig god dag, hvor snakken gik livligt. Der blev erfaringsudvekslet og vi fik gode informationer fra Arbejdermuseet, hvor digitaliseringen er i fuld gang. Bl.a. modtager de nu næsten udelukkende digitalt materiale fra partier med tilknytning til arbejderbevægelsen og fagforbundene. Der er ingen tvivl om, at det er en udvikling, der snart vil indhente os.

Vi drøftede også fotobehandling. Det er vores mål, at vi skal have indscannet alt vores billedmateriale, så det bliver langt mere tilgængeligt for interesserede. Vi fik lovning på, at Arbejdermuseet vil være behjælpelige med at lære os op til opgaven.

Vi aftalte, at vi skal mødes igen i 2025, hvor Arbejdermuseet skal være værter. Det bliver rigtig spændende at komme ind i maskinrummet der.

Nye arkivalier

Lige efter sommerferien fik vi en hel del materiale fra Fællesorganisationen/ LO Viborg Amt. Det blev afleveret af den tidligere sekretær for LO Viborg.

Næsten samtidig fik vi et stort læs med diverse arkivalier fra 3F

Holstebro Lemvig. De to afdelinger var fusioneret, og så skulle der ryddes op. Kasserne fra dem var fyldt med bøger, fotos, protokoller, sangbøger, medlemsbøger, 8 faner og meget andet. Heldigvis huskede de, at vi i ASRA altid er glade for at modtage materiale fra de gamle fagforeningsarkiver. Der er kun os selv til at værne om arbejderbevægelsens historie. Så lad os hjælpe hinanden med at sprede dette budskab. Også til private personer, der har været aktive i fagforeninger, klubber og partiforeninger. Mange har nået en alder, hvor de enten selv eller deres pårørende rydder op i deres gemmer. Her vil vi være taknemmelige for at blive betænkt fremfor, at arbejderhistorien ender i en affaldscontainer. På forhånd tak.

Faner

Med den store tilgang af faner fra 3F Holstebro Lemvig har vi nu 146 faner i vores samling. Det er vi meget stolte af. Vi har været i gang med at få alle faner fotograferet og skrevet lidt tekst til hver enkelt af dem. Vi ønsker, at de skal kunne ses på vores hjemmeside. Det bliver et stort arbejde - men et flot syn!

Vi modtager fortsat gerne faner til vores samling. Hvis I er nervøse for at forære fanen væk. Så husk, at I altid kan låne dem af os, hvis der er behov for det. F.eks. i forbindelse med begravelser, jubilæer eller andre begivenheder i Jeres forening. Senest har vi udlånt arkivalier til den socialdemokratiske partiforening i Struer, der havde 125års jubilæum her i februar måned.

Aktiviteter i Historiens Hus

Vi har ikke selv i det forgangne år lavet arrangementer.

Vi anbefalede, at medlemmerne kunne besøge Det arbejdende museum, Abildå Brunkulslejlighed den 3. august. Hvor der var repræsentanter fra ASRA tilstede. De havde en rigtig god eftermiddag.

Derudover støtter vi op om, de aktiviteter, der finder sted her i Historiens Hus. Vi har bl.a. været tilstede ved "Spor i Lyngen" den 6. april og "Julemarked og vækning af nisser" den 11. november. Der var ikke en markering i forhold til 4. maj i 2024. Det arbejdes der til gengæld med i forhold til den 4. maj 2025, hvor det er 80 år siden, at Danmark blev befriet efter 2. verdenskrig.

ASRA NYT

Bladet er som sædvanligt udkommet 4 gange i det forløbne år. Ved sidste års generalforsamling drøftede vi elektronisk udsendelse af bladet, da portoen var steget fra kr. 12,- til 25,- kr. fra 1. januar 2024. Efterfølgende skrev vi om det i bladet, og flere medlemmer har nu valgt at modtage bladet elektronisk. Vi håber, at flere kommer til, da porto er en stor udgift.

Men ingen skal tvinges til at vælge denne løsning. Derfor er vi glade for, at det er lykkedes at lave en ny treårig aftale om betaling af porto til udsendelse af 2 blade i perioden 2025 - 2027 med 3F

Vestjylland, 3F Holstebro Lemvig, HK og NNF, der er ny sponsor. FOA Midt-og Vestjylland har ikke ønsket at være med i denne omgang. Det betyder, at ASRA selv må betale portoudgifter til 2 ekstra forsendelser i perioden.

Vi takker både gamle og nye fagforeninger for deres støtte til udsendelse af ASRA NYT.

Samtidig skal der lyde en stor tak til Dansk Metal i Herning, som vi i mange år har haft som fast sponsor til bladets trykning. Det er en uvurderlig hjælp for os.

Afslutning

Sluttelig skal der lyde en stor tak til alle arkivmedarbejderne, som på hver sin måde bidrager til, at vi kan bevare og levendegøre vores lokale arbejderhistorie. Tak til bestyrelsen for godt samarbejde. Sidst men ikke mindst en kæmpe tak til Villy, for det store arbejde du har lagt i ASRA. Det har været en fornøjelse at arbejde sammen med dig i både bestyrelsen og i arkivets daglige drift.

Vi ønsker dig alt godt med det kommende behandlingsforløb. Vi er glade for, at du vil komme om onsdagen i det omfang dine kræfter rækker til det.

TAK

Snakken går lystigt i kaffepausen på generalforsamlingen i ASRA

Jegge er død - 99 år gammel.

Han var ellers i gang med at forberede sin 100 års fødselsdag, men det nåede han ikke.

Jegge

Der er ikke mange, der ikke kender ham, når man siger Jegge. Han rettede selv folk, hvis de kaldte ham Erik Christensen, han kunne lide at blive kaldt Jegge. Spurgte man ham hvor det stammede fra, så vidste han det faktisk ikke selv, men det stammede nok tilbage fra hans DUI og DSU-dage, sagde han. Jegge har været med gennem hele det socialdemokratiske system, har oplevet som helt ung DUI'er at hilse på Stau-ning, og har imponeret Arbejdermuseet, da de havde en udstilling om de socialdemokratiske statsministre, at han kunne fortælle, at havde mødt dem alle sammen i hans virke i foreninger og organisationer indenfor partiet. Jegge voksede op i Herning i en arbejderfamilie. Han blev interesseret i at være med, hvor der skete noget der havde med mennesker at gøre. Var med i DUI orkestret der var i Herning, han spillede flere instrumenter. Var med ret tidligt i det politiske omkring DSU, hvor han arrangerede møder og studiekredse med politisk indhold. Han blev udlært som mekaniker, kom med i lærlingeklubben i fagforeningen.

Senere blev han bestyrelsesmedlem i Dansk Smede og Maskinarbejderforbund, og blev formand for Dansk Metal i Herning. Han har været med i Byrådet i Herning. Hans sidste år på arbejdsmarkedet var han forstander på Specialarbejder skolen. Det lå ham meget på sinde at folk skulle uddannes. Ind imellem var han med i Arbejdernes Fællesorganisation, og Arbejdernes Byggefond. I Arbejdernes Byggefond havde man et ønske om at lave et arbejdernes forsamlingshus i Herning, som han brændte meget for. Inden man havde fået samlet penge samme til projektet, havde Herning Kongres center fået gang i deres "forsamlingshus", og man foreslog at nedlægge fonden. Jegge ville noget andet. Han så at mange kvinder var kommet på arbejdsmarkedet, og der var brug for børneinstitutioner. Han foreslog, at de penge man havde nået at samle ind, blev brugt til oprettelse af sådanne, og i vækstperioden fra 60'erne til 80'erne blev der oprettet 14 børneinstitutioner med ham og Byggefonden som initiativtagere. Institutionerne blev i første omgang drevet af Arbejdernes Byggefond, men da man i 1976 med socialreformen, skulle vælge forældre ind i bestyrelserne, fik han organiseret det, så de kom ind i Frie Børnehaver og Fritidshjem. Jegge kendte mange mennesker i Herning, og var med i små klubber, som bl.a. "Sørine" klubben, hvor nogle af byens honoratiories mødtes en gang om ugen, og hvor de kom penge i sparegrise, som blev "slagtet" en gang om året, og hvor pengene blev uddelt til værdigt trængende. Grisehovederne blev sat på en plade og blev hængt op i lokalet med årstallet den var "slagtet" i på Jump In, hvor de mødtes. Jeg har set dem, og der var mange. Jegge var med til at organisere Nytårsfesten i Herning Kongrescenter, hvor fagforeningerne og Fællesorganisationen var med, og som samlede omkring 1000 pensionister.

Jegge har altid været aktiv når partiet har kaldt. Han har siddet i baggrundsgrupper, var trofast når partiet kaldte til møder, og deltog med mange gode forslag til aktiviteter i partiet. I de seneste år har Jegge været med i ASRA – Arbejderhistorisk samling i Ringkøbing amt, hvor han med sin stor viden om arbejderbevægelsen, og store kendskab til at identificere folk på billeder, har hjulpet os i arkivet. Jegge var ”Still going strong” hvilket hans alder også beviste, vi kommer til at savne ham, også når han lidt irriteret trak på skulderen og sagde: ”Næ, hør nu her” - ”Det kan da ikke være så svært”

Æret været hans minde

Leo Skaaning

Den gamle kæmpe faldt med ære!

*Så døde han vores gamle ven,
nu er det slut med at snakke med
ham igen.
Han havde viden, som han fra
barnsben havde lært,
at komme i kontakt med ham, var
ikke svært*

*Han havde et stort og rimeligt liv.
Der var nogle ”knaster” som satte
det i perspektiv.
Han mistede sin kone, det gjorde
ondt,
og sine døtre med, det gør ikke
livet sundt.*

*Men han havde en evne, kom op
igen.*

*Levede videre, var ikke i tvivl om,
hvor han ville hen.*

*Han blandede sig i samfundsde-
batten med glæde.*

*For at hjælpe den ”lille mand,” var
han altid fil stede.*

*At folk skulle uddannes, det stod
ham nært.*

*Prøvede på at få alle, også sam-
fundet det lært.*

*Han fortalte, man kom bagest, når
man ansatte folk,
hvis man ikke have viden, og altid
skulle bruge”tolk”*

*Ofte kaldte han også til et lille
hulemøde.*

*Så skulle de have nogen ”på frak-
ken de røde”*

*Så blev der bagt ”rævekager” og
lagt listige planer,
men der var en øl og snaps til de
deltagene ganer.*

*Vi kommer til at savne, når han
siger: ”hør nu her”*

På sin egen måde får sagt.

”Det kan da ikke være så svært”

*Kommer til at savne en mand,
der sjældent ville ”pjække,”
vi kommer til at savne dig,
du gode gamle JEGGE.*

Leo Skaaning

Bent Søndergaard:

ASRA's længst siddende Formand er Død den 24. januar 2025.

Ved Jørn Jensen - Foto Leo Skaaning

Bent Søndergaard udnævnes som æresmedlem af ASRA i 2014

Vi må med sorg meddele at ASRA's tidligere formand Bent Søndergaard d. 24. januar 2025 er afdøet ved døden. Bent var formand fra 1992 til 2008 og er således den længst siddende formand i foreningen.

Bent måtte tiltræde som formand for ASRA i utide, idet den siddende formand Jacob Christensen pludselig døde efter kun godt 1 år i formandsstolen.

Hvor Jacob var en rigtig arkivmand var Bent mere til praktisk arbejde og han gjorde et stort stykke arbejde ved flytningen til arkivet på Ålykkevej (vort tidligere arkiv) og den senere indretning med de mange reoler m.m.

Derudover har Bent repræsenteret ASRA ved utallige møder med ASRA's samarbejdspartnere og i den forbindelse gjort opmærksom på vigtigheden af at få afleveret arkivalier til ASRA.

Bent har arbejdet med opstilling og nedtagning af adskillige ASRA udstillinger, ligesom han har afhentet læs af arkivalier hos organisationer eller privatpersoner.

Et kapitel for sig var foreningens bestyrelsesmøder. Her deltog som regel Bent's hustru Ruth hun medbragte som regel kage til kaffen.

Var der ikke det store på dagsordenen så vi altid frem til Ruths kager til kaffepausen.

Fra ASRA vil vi gerne overfor dig Ruth udtrykke vores dybeste sympati. Vi ved du har haft en hård tid op til Bents død, og i hele den sidste tid i havde sammen.

Ruth og Bent Søndergaard ved generalforsamlingen i 2014

Æret være hans minde

Christian Christensen om børnearbejde på tobaksfabrik i 1890'erne

Kildemateriale

Anarkisten og syndikalistten Christian Christensen (1882-1960) nedskrev i sine sidste leveår sine barndomserindringer. Han døde, inden værket var tilendebragt, men takket være hans ven, digteren Halfdan Rasmussen (1915-2002), blev det alligevel udgivet i de to bind, En rabarberdreng vokser op (1961) og Bondeknold og rabarberdreng (1962), siden samlet i Erindringer (1992).

Christian kom med sin familie fra Lolland til fattigkvarteret "Rabarberland" på Nørrebro i København i 1887. Hans far fik arbejde på en skråtobaksfabrik, og her begyndte han også selv at arbejde den dag, han fyldte 10 år.

Som sædvanlig blev Elna og jeg vækket, så snart far gik på arbejde ved halvsektiden. Mor og Elna ønskede mig tillykke. Efter en rugbrødsklemme til noget tynd piskaffe gik den på hovedet i ildtænderne. Arbejdet med dem fortsatte lige til en kvart i otte. Så et par fedteklemmer med i skole og så af sted så rask vi kunne løbe, for at nå frem inden skoleklokken ringede op. Formiddagen i skolen var som sædvanlig. Sammen med nogle andre drenge fik jeg fem af spanskrøret over røven af viceinspektør Mortensen - så fik man da noget på sin fødselsdag.

Det blæste jeg på. Det der optog mig meget mere var, om jeg kunne nå vor kaserne til en kl. kvart over et, hvor jeg skulle følges med tobaksspinder Larsen for at finde fabrikken. Men det gik godt. På ti minutter nåede jeg fra Jagtvej til kasernen. Jeg havde ikke tid at spise, men så ramlede gaverne ind. Mor gav mig et stort sækkelærredsforklæde med smæk, hvori jeg kunne have mine fire fedteklemmer. Hun stak mig tillige en stor femøre. Elna gav mig en stor hvid blyant og Marius et lille rødt æble, som mor måtte vriste fra ham, fordi han selv ville æde det. Med femøren i hånden og gaver og klemmer i forklædesmækken sprang jeg i firspring ned ad trappen til første sal. Og meget rigtigt, der stod tobaksspinder Larsen og ventede på mig. "Nåh", sagde han, "vi må nok skynde os, ellers når vi ikke derind til halvto." Og det kan nok være, vi skyndte os. Den langbenede tobaksspinder tog nogle skridt så lange og så hurtige, at jeg næsten ikke kunne følge med. Jeg blev helt træt i benene, og over broen inde i Ørstedsparken gik det galt. Den var glat og gruset og jeg faldt og slog hænderne ned i broen, så det smertede. Men det værste var, at femøren trillede ned i vandet og det røde æble røg samme vej. Mine klemmer fløj

adskilte rundt i gruset. Der var ingen tid at spille. Larsen var langt forude, og jeg samlede i rasende fart klemmerne sammen og smed dem ned i smækken.

Trods alt nåede vi fabrikken i rette tid. På første sal bankede Larsen på en dør, hvor der stod kontor. Da der blev lukket op, sagde Larsen, at her var den nye arbejdsmands gut. "Det er godt", sagde en strengt udseende mand. Han sagde ikke noget til mig, men skubbede mig ind af en dør på den anden side gangen og råbte: "Fru Sørensen, lær den fyr der at løse råtabak." Det var mesters velkomst til mig.

Det rum jeg blev skubbet ind i var et stort halvmørkt lokale, hvor jeg skimtede en maskine og en mand i baggrunden. Fru Sørensen, en svær kone, kaldte på mig og fik at vide, at jeg hed Christian. Hun var meget flink, og viste mig, hvorledes jeg bundt for bundt skulle tage råtabakken, røre stilkene rundt i venstre hånd til de skiltes ad og derefter vikle bastbåndene af og skille bladene fra hinanden og lade dem falde ned i en stor kurv. det forstod jeg med det samme, og fru Sørensen roste mig. "Du er jo en klog dreng, kan du sige mig, hvad er mindre end en "myggefidt"? Det vidste Christian ikke, da Rabarberlandet ikke beskæftigede sig med myg. Fru Sørensen sad lidt og ventede, så sagde hun: "Det er selvfølgelig en "myggepidt". Jeg fik her fabrikkens første lektion i seksualære. Manden henne ved maski-

nen og fru Sørensen morede sig meget over lektionen, men jeg var tavs og glanede alvorligt på dem. Noget efter kom en dreng og hentede mig op på spindestuen. Jeg skulle dreje rokken for en, de andre svende kaldte "trompeter", men hvis navn var Fr. Nielsen. Denne mand var meget flink imod mig. Han lærte mig, hvor hurtigt jeg skulle dreje rokken og råbte til mig, når jeg enten drejede for hurtigt eller for langsomt. Jeg blev hurtigt fortrolig med farten, men blev snart smertelig træt i armen af den uvante bevægelse. Jeg ville klare den ved at dreje med venstre hånd, men det stoppede han mig i med det samme. Jeg skulle dreje med højre hånd, således at jeg kunne se om der skete noget på spindebordet og kunne standse rokken med det samme. "Trompeteren" spurgte mig, om jeg var træt. Hvilket rabarberdrenge selvfølgelig benægtede. Da tiden kom, hvor vi i et kvarter skulle have fri, i noget de kaldte Vesperkost, for at spise vor medbragte mad, forklarede "trompeteren" mig, at svendene der arbejdede på akkord ikke havde tid til at stoppe et kvarter, men at jeg nok ligesom de andre drenge kunne spise, medens jeg arbejdede. Sulten som jeg var, hev jeg mine grusede klemmer op af forklædesmækken og en for en knasede jeg løs på dem.

Læs videre på nettet:

<https://danmarkshistorien.lex.dk>

Markering af 80-året for Danmarks befrielse

4. maj 2025 er det 80 år siden, at Frihedsbudskabet lød på BBC, og Danmark atter blev frit efter fem års besættelse. 4. maj er lysets dag i Danmarkshistorien.

Dette markeres med en mindehøjtidelighed i Frøslevlejren for de danske modstandsmænd og -kvinder, der under besættelsen kæmpede mod besættelsesmagten. I løbet af de sidste otte måneder af krigen var over 12.000 medlemmer af modstandsbevægelsen fra hele landet fanger i Frøslevlejren. En stor del af disse fanger blev sendt videre til de berygtede KZ-lejre i Europa.

I dag er Frøslevlejren en National Mindepark og et sted, der hvert år mindes både dem, der gav deres liv for vores demokrati og frihed, og dem, der kæmpede side om side med dem for at bevare vores kongeriges vigtigste værdier - medmenneskelighed og fællesskab.

Frøslevlejren danner helt enestående rammer omkring mindehøjtideligheden til ære for de almindelige danskere, der satte sig imod besættelsens mørke skygge, både dem, der gik bort under tortur og terror KZ-lejrene, og dem, der trodsede frygten og fortsatte kampen helt indtil de sidste timer inden kl. 20:34 4. maj 1945.

Rundt om i landet markeres den 4. maj, på mange forskellige måder. Flere steder taler man også om, at med markeringen af det er 80 år siden, så kan man godt slutte, og lade museerne være dem der fortæller om den tid. Traditionen med at sætte lys i vinduerne, er næsten uddød.

Private foreninger har svært ved at samle folk, og det er næsten ikke til at få folk der har oplevet besættelsen, til at komme og fortælle om det. ASRA og Historiens hus har taget den beslutning, at det er sidste gang mindehøjtideligheden afholdes.

Historisk Forening Herning holder 4. maj arrangement med tale foran huset

4.maj arrangement i Historiens hus I anledning af det er 80 år siden Danmark blev befriet

Kl. 18.30 Åben hus

Besøg besættelses lejligheden på anden sal og udstillingen i forhallen
Der bliver stillet kaffe og småkager frem. Smagsprøver på erstatningskaffe og bagværk, bagt efter opskrifter fra besættelsestiden.

Kl. 19.30

Samles vi i salen og synger nogle sange

Derefter fortæller

Preben Eriksen om besættelsestiden

Kl. 20.34

Frihedsbudskabet

Derefter synger vi nogle sange

Kl. 21.15

Samles vi foran Historiens Hus, ser lysene i vinduet
Museumsdirektør Kristine Holm Jensen holder en lille tale
og vi synger: Altid frejdig når du går

Alle er velkommen (alle tider er ca. tider)

